

Uchwała nr 184
Rady Działalności Pożytku Publicznego
z dnia 14 kwietnia 2026 roku
w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony
środowiska oraz niektórych innych ustaw (UC99)

Na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338) oraz § 10 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2052), uchwała się stanowisko Rady Działalności Pożytku Publicznego w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (UC99).

§ 1

Rada Działalności Pożytku Publicznego, po zapoznaniu się z projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (UC99), dostrzega potrzebę terminowej i rzetelnej transpozycji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1785 z dnia 24 kwietnia 2024 r., w szczególności w zakresie wzmocnienia standardów ochrony środowiska, zdrowia ludzi, efektywności środowiskowej instalacji oraz udziału społeczeństwa w sprawach dotyczących pozwoleń zintegrowanych.

§ 2

Rada wskazuje, że projekt ustawy powinien zapewniać pełną, spójną i jednoznaczną transpozycję rozwiązań wynikających z dyrektywy, z poszanowaniem konstytucyjnej zasady państwa prawnego, wymogu poprawnej legislacji, zasady skuteczności prawa Unii Europejskiej oraz standardów udziału społeczeństwa wynikających z prawa krajowego i międzynarodowego, w tym z Konwencji z Aarhus. Zakres i technika legislacyjna projektowanych zmian nie powinny prowadzić do rozbieżności definicyjnych ani do osłabienia praktycznej skuteczności przyznawanych uprawnień procesowych.

§ 3

Rada pozytywnie ocenia kierunek polegający na rozszerzeniu definicji organizacji ekologicznej o działalność statutową na rzecz ochrony zdrowia, uznając to za rozwiązanie zgodne z celem dyrektywy, która wiąże wysoki poziom ochrony środowiska z wysokim poziomem ochrony zdrowia ludzi. Jednocześnie Rada stwierdza, że zmiana ta wymaga pełnego domknięcia systemowego przez odpowiednie dostosowanie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, tak aby organizacje działające statutowo na rzecz ochrony zdrowia mogły rzeczywiście korzystać z uprawnień procesowych przewidzianych dla organizacji ekologicznych.

§ 4

Rada postuluje zapewnienie pełnej spójności definicyjnej między ustawą – Prawo ochrony środowiska a ustawą ooś, w szczególności przez ujednoczenie definicji organizacji ekologicznej oraz dostosowanie przepisów dotyczących udziału organizacji społecznych w postępowaniach wymagających udziału społeczeństwa. Rozszerzenie definicji organizacji ekologicznej bez równoległej zmiany przepisów warunkujących udział tych organizacji w postępowaniach administracyjnych i sądowno-administracyjnych prowadziłyby do niespójności systemowej oraz pozorności części projektowanej reformy.

§ 5

Rada wskazuje na konieczność usunięcia niespójności między uzasadnieniem projektu a tekstem normatywnym w zakresie definicji „zanieczyszczenia”, w szczególności przez jednoznaczne uwzględnienie odorów, jeżeli taki jest deklarowany cel implementacyjny wynikający z dyrektywy. Utrzymywanie rozbieżności pomiędzy projektowanym tekstem ustawy a uzasadnieniem osłabia przejrzystość procesu legislacyjnego oraz rodzi ryzyko niepełnej transpozycji prawa Unii Europejskiej.

§ 6

Rada postuluje rozważenie doprecyzowania krajowych definicji odnoszących się do oddziaływania na środowisko i zdrowie ludzi w taki sposób, aby w świetle współczesnych standardów ochrony prawnej oraz utrwalającego się podejścia do uciążliwości środowiskowych zapewniona była również odpowiednia ochrona zdrowia psychicznego. W ocenie Rady ma to szczególne znaczenie w sprawach związanych z uciążliwościami odorowymi oraz innymi oddziaływaniami, które nie zawsze prowadzą do łatwo mierzalnych szkód materialnych, lecz mogą w sposób istotny naruszać dobrostan i zdrowie mieszkańców.

§ 7

Rada podkreśla, że projektowane rozwiązania dotyczące odstępstw od granicznych wielkości emisyjnych oraz innych nadzwyczajnych odstępstw od standardów pozwolenia zintegrowanego powinny mieć charakter wyjątkowy, ściśle określony, proporcjonalny i poddany skutecznej kontroli społecznej oraz administracyjnej. Przesłanki takich odstępstw nie powinny być formułowane w sposób nadmiernie ogólny lub wieloznaczny, w szczególności gdy mogłyby to prowadzić do przerzucania ryzyka gospodarczego na środowisko, zdrowie ludzi lub dostęp ludności do zasobów naturalnych.

§ 8

Rada wskazuje, że rozwiązania przewidujące zawieszenie lub czasowe złagodzenie standardów emisyjnych albo wydłużenie terminów dostosowawczych powinny być powiązane z jednoznacznym wykazaniem istnienia ważnego interesu publicznego, niemożności zastosowania mniej dolegliwych środków, braku nieproporcjonalnego ryzyka dla zdrowia ludzi i środowiska oraz zapewnieniem udziału społeczeństwa. Mechanizmy te nie mogą stawać się trwałym instrumentem obniżania standardów ochronnych ani premiowania opóźnień inwestycyjnych.

§ 9

Rada postuluje, aby rozwiązania odnoszące się do tzw. głębokiej transformacji przemysłowej zostały doprecyzowane w sposób eliminujący nadmierny luz interpretacyjny. Jeżeli z pojęciem tym mają być wiązane szczególne skutki prawne,

w tym dłuższe terminy dostosowawcze lub preferencje regulacyjne, to ustawodawca powinien w sposób jednoznaczny określić przesłanki materialne, wymagany poziom efektu środowiskowego oraz mechanizmy weryfikacji osiągnięcia deklarowanych rezultatów.

§ 10

Rada stoi na stanowisku, że skuteczność nowelizacji zależy nie tylko od sformułowania obowiązków materialnych, ale także od realnej dolegliwości sankcji za ich naruszenie. W tym kontekście Rada postuluje ponowną analizę zgodności projektowanych rozwiązań z art. 79 dyrektywy IED 2.0 oraz ocenę, czy obowiązujące i projektowane krajowe mechanizmy sankcyjne mają rzeczywiście charakter skuteczny, proporcjonalny i odstrasżający także wobec dużych podmiotów gospodarczych.

§ 11

Rada podkreśla, że jawność informacji środowiskowej oraz dostęp społeczeństwa do danych dotyczących funkcjonowania instalacji objętych pozwoleniami zintegrowanymi stanowią warunek realnej kontroli społecznej. W konsekwencji zakres informacji publicznie udostępnianych na podstawie projektowanych przepisów, w tym dotyczących systemu zarządzania środowiskowego oraz monitorowania emisji, powinien być ukształtowany w sposób zapewniający rzeczywistą przejrzystość, z zastrzeżeniem wyłącznie tych ograniczeń, które wynikają wprost z przepisów prawa i podlegają ścisłej wykładni.

§ 12

Rada zwraca uwagę, że prawidłowe wdrożenie dyrektywy wymaga nie tylko poprawności merytorycznej projektowanych przepisów, lecz także zachowania standardów rzetelnych konsultacji publicznych. Przy projektach o znacznej objętości, wysokim stopniu technicznej złożoności oraz istotnych skutkach społecznych, środowiskowych i gospodarczych termin konsultacji powinien umożliwiać rzeczywiste przygotowanie uwag przez organizacje społeczne, ekspertów i partnerów społecznych. Praktyka wyznaczania krótkich terminów konsultacyjnych dla rozbudowanych

projektów osłabia jakość legislacji i partycypacyjny charakter procesu stanowienia prawa.

§ 13

Rada wskazuje również, że proces konsultacyjny projektu dotyczącego udziału społeczeństwa, zdrowia ludzi i ochrony środowiska powinien w sposób rzeczywisty obejmować organizacje społeczne i ekologiczne, a nie być zdominowany wyłącznie przez administrację oraz interesariuszy branżowych. Przy projektach tego rodzaju udział strony społecznej ma znaczenie nie uboczne, lecz ustrojowo i materialno-prawnie relewantne, ponieważ warunkuje społeczną legitymizację oraz praktyczną jakość wdrażanych rozwiązań.

§ 14

Rada postuluje uwzględnienie w dalszych pracach legislacyjnych uwag zmierzających do:

1. pełnego zapewnienia spójności między ustawą - Prawo ochrony środowiska a ustawą ooś;
2. doprecyzowania definicji i przesłanek prawnych istotnych dla ochrony zdrowia ludzi i środowiska;
3. zawężenia i doprecyzowania podstaw stosowania odstępstw od standardów emisyjnych;
4. wzmocnienia transparentności i społecznej kontroli nad funkcjonowaniem instalacji;
5. zapewnienia rzeczywiście skutecznych i odstrasżających sankcji za najpoważniejsze naruszenia.

§ 15

Uchwałą niniejszą przekazuje się:

- 1) Przewodniczącemu Komitetu do spraw Pożytku Publicznego,
- 2) Ministrowi Klimatu i Środowiska,

celem podjęcia stosownych działań legislacyjnych.

§ 16

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Współprzewodniczący
Rady Działalności Pożytku Publicznego
Michał Braun
Maciej Kunysz